

Marina Mijatović*

Institute for Serbian Culture, Priština-Leposavić, Republic of Serbia

Boris Bursac**

Institute for Serbian Culture, Priština-Leposavić, Republic of Serbia

PROTECTION OF FAMILY IDENTITY IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY SECURITY CHALLENGES

(Translation in *Extenso*)

Abstract

The protection of family identity is a complex legal issue that encompasses a set of values, relationships and characteristics through which the continuity of family life, the personal and collective identity of its members, as well as their legal and social security are achieved. In the context of contemporary security challenges, which are characterized by increased institutional intervention, technological development and the transformation of the concept of security, the protection of family identity gains special importance. The paper starts from the standpoint that security is not exclusively an instrument of state control, but also a legal value whose essence is to ensure the conditions for the preservation of the basic elements of personal and family identity. Special attention is paid to contemporary security challenges, including terrorism, as a phenomenon that, through identity narratives and institutional responses, directly affects societal

* E-mail address: marina.mijatovicc@gmail.com; ORCID: 0000-0003-4370-7690.

** E-mail address: boris.bursac89@gmail.com; ORCID: 0009-0002-0654-5186.

and internal security, as well as the protection of family identity. The aim of the paper is to point out the importance of legal certainty as a prerequisite for the protection of family identity and to contribute to the theoretical and normative debate on the relationship between security and family rights in the contemporary legal order. The analysis demonstrates that disproportionate security measures and excessive securitization may lead to the weakening of family cohesion and the erosion of identity structures, while legal certainty, respect for human rights, and the consistent application of the principle of proportionality represent key prerequisites for preserving family identity in the contemporary security environment.

Keywords: identity, security, human rights, family, legal certainty, terrorism.

INTRODUCTION

Contemporary security challenges are increasingly questioning the traditional boundaries between the public and private spheres, leading to a redefinition of the relationship between the state, the individual and the family. The long-dominant understanding of security, centered on the state as the primary and almost exclusive referent object of protection, is gradually giving way to a more complex concept in which the individual occupies an increasingly significant position. This transformation does not represent a mere change of focus, but rather implies a fundamental reexamination of the content and meaning of key concepts of security theory. The shift in focus towards the individual necessitates a different understanding of security needs, threats and protection mechanisms, which are no longer exclusively related to the survival of the state, but also to the preservation of basic human values and identities. In this context, the concept of security culture also appears which in contemporary analyses is often presented as a new element of the security paradigm. However, this phrase does not represent a completely new concept, but gains its full meaning only when security is viewed through the prism of the individual and their role in society. Security culture, thus understood, encompasses a system of values, attitudes and patterns of behaviour that contribute

to the understanding of security as a shared responsibility, and not exclusively as the domain of state institutions. By placing the individual at the centre of security considerations, security culture becomes an instrument for linking institutional protection mechanisms with the everyday life and identity framework of citizens. In this way, it represents an important link between normative solutions and their practical implementation, contributing to strengthening trust in institutions and the overall stability of the security system (Kekić 2004, 2). In this process, security can no longer be viewed solely as a matter of protecting the state and its institutions, but as a complex socio-legal concept that also encompasses the conditions for preserving personal and family identity. It is precisely in this broader understanding of security that space opens up for the analysis of the protection of family identity as a legally relevant value.

Family identity, although not explicitly defined as an independent legal category in positive law, is an analytical concept that unites elements of personal identity, family life, cultural and social continuity, as well as the stability of family relations. For the purposes of this paper, family identity may be defined as a set of values, family relationships, behavioural patterns, a sense of belonging, and legally protected elements of family life that ensure the continuity of the family community and enable its members to preserve their personal, social, and cultural identity. Ideologically simplified formulations, especially about the family as a supposedly unchanging basic unit of society and the exclusive refuge of the individual in conditions of contemporary crises, show exceptional resilience in normative and political narratives. Such determinants are often used as an argumentative framework in the formulation of public policies, whereby the complexity of family relations and their real role in contemporary societies are reduced to ideologically acceptable, but analytically insufficiently grounded. From the point of view of political science and security analysis, the family cannot be viewed exclusively as a private or moral category, but as an institutional actor that interacts with the state, legal order and security system. In this sense, the family functions as a specific mechanism of social regulation and transmission of values, but also as a space in which the effects of public policies are reflected, especially those related to security and social stability (Tomanović i Stanojević

2024). In this sense, the protection of family identity relies on existing constitutional and international legal mechanisms, but at the same time requires their systematic interpretation. The right to respect for private and family life is guaranteed by constitutional norms, as well as Article 8 of the European Convention on Human Rights – ECHR, and represents the basic normative framework within which family identity is protected.

Security problems of the modern era, including terrorism, organized crime, mass migration, states of emergency and digital threats, have led to the expansion of state powers and the intensification of its intervention in an area that has traditionally been considered private. The contemporary security environment is marked by the fact that states can no longer clearly separate the sources of threat into exclusively internal or external, since most security threats occur in hybrid and interconnected forms. The actions of non-state actors, terrorist groups, as well as the consequences of mass migrations, pandemic crises, etc., require the state to organize its national security system as a single, functional system, with clearly defined segments of external and internal security (Stajić, Radivojević, and Mirković 2017, 1334–1335). From a normative perspective, the key challenge in the functioning of the internal security system is to strike a balance between the effectiveness of security measures and the preservation of constitutionally guaranteed rights and freedoms. Any intervention by the state in the private sphere, including measures that may have an indirect or direct impact on family life and family identity, must be based on law, directed towards a legitimate aim and limited by the principle of proportionality. Such a state narrative on internal security plays a significant role in shaping public discourse and perceptions of security threats, not only at the national but also at the broader international level, with its formulation often linked to the need for strategic priorities and measures envisaged within national security strategies (Brady 2024, 765). It is particularly important to emphasize that security in the legal sense cannot be understood exclusively as a basis for restricting rights, but also as a positive obligation of the state to ensure the conditions for their effective exercise. The protection of family identity implies not only the state's refraining from unjustified interference, but also taking active measures to prevent the threat to

family relations in conditions of security instability. In this context, the principle of proportionality is a key instrument for assessing the justification of security measures that affect family identity.

The subject of this paper is the analysis of the relationship between contemporary security policies and the protection of family identity as a legally and socially relevant value. The aim of the paper is to examine the ways in which contemporary security challenges, particularly terrorism, securitization processes, and digital surveillance, affect the preservation of family identity, as well as to highlight the importance of legal certainty and the principle of proportionality in establishing a balance between security interests and the protection of family life.

This paper is based on a qualitative theoretical-analytical methodology, characteristic of contemporary political science research in the field of security studies. The analysis relies on the concepts of critical security studies and securitization theory, with the aim of examining the way in which contemporary security policies, especially in the context of the fight against terrorism, influence the transformation of social institutions and identity patterns. The normative legal framework is used as an analytical tool for understanding the political consequences of security interventions, and not as the primary subject of research. The focus of the paper is directed at the interpretation of discursive and institutional practices that position the family and family life as a relevant security referent, thus opening up space for an interdisciplinary consideration of the relationship between security, identity and social cohesion.

SECURITY AND IDENTITY

The concept of security in contemporary legal and political discourse goes beyond the narrow understanding of the protection of the state from external military threats and is increasingly defined as a comprehensive system of measures aimed at protecting the individual, social groups and the basic values of the legal order. In the broadest sense, security can be defined as a state of protection of the individual and the community from risks and threats that threaten life, physical and psychological integrity, as well as the basic conditions of social

functioning (Kostić 2016, 68). In this context, identity appears as one of the key values whose preservation is directly related to security issues, especially in the context of complex and multi-layered contemporary risks. In legal theory, security is traditionally associated with the concept of legal certainty. Gustav Radbruch, who dedicated his life to finding a solution to the conflict between legal certainty and justice, identified legal certainty as one of the fundamental elements of the idea of law, emphasizing that law must be stable, predictable and accessible in order to fulfill its protective function (Ćorić 2011, 643). Similarly, Hans Kelsen saw the security of the legal order in its normative coherence and efficiency, that is, in the ability of the state to ensure respect for legal norms. In his theoretical approach, Kelsen particularly insisted on the importance of legal norms and their hierarchical order, since without a clear understanding of the hierarchy of norms it is impossible to even theoretically analyze, let alone consistently implement and use, positive law (Trajković 2004, 267). From this understanding, we can conclude that security is not exclusively a question of force, but primarily a question of institutional stability, which arises from order and the consistent application of positive law.

Identity, on the other hand, is a complex concept that encompasses personal, family, cultural and legal dimensions. In the legal sense, identity implies a set of characteristics that allow an individual and a group to be recognized and protected within the legal order. Certain dimensions of identity, especially those marked by a sense of permanent vulnerability, can be a powerful source of social conflicts. Identities are shaped through concrete experiences and interactions, that is, groups that are exposed to coercion or violence develop a tendency to normalize harsh forms of behavior within their own ranks, while other groups are experienced exclusively as violent and hostile (Subotić 2025, 28). The connection between security and identity becomes particularly pronounced in contemporary conditions, characterized by mass migrations, low-intensity armed conflicts, terrorism, as well as internal security crises. According to UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), the number of forcibly displaced persons in the world has exceeded 110 million in the last decade, which has directly affected the disintegration of family and collective identities. In such circumstances, state security

policies often entail measures that can have far-reaching consequences for the preservation of identity, including restrictions on movement, surveillance, and interventions in the private sphere. Family is recognized in modern societies as one of the fundamental social values, but its functioning is not isolated, but is permanently conditioned by the dominant cultural and value patterns within which it is shaped. It is within the family that a specific system of values is formed that enables its internal cohesion, continuity and stability, but also the transmission of socially relevant norms to individuals (Košarac 2023, 84). Based on this, legal theory increasingly emphasizes that identity cannot be reduced exclusively to a sociological or cultural category, but rather that it represents a legally relevant value of particular importance for the preservation of social order. Alexis de Tocqueville also pointed out that the stability of society depends to a significant extent on the preservation of “natural forms of community”, among which the family occupies a central place. In the modern legal framework, this idea gains additional normative force through constitutional and international legal standards that protect family and personal identity as integral elements of human dignity. From a national security perspective, identity is increasingly recognized as a factor in the resilience of a society. The formation of social, national and cultural identity is a complex and long-term process that involves the gradual shaping of values, norms and a sense of belonging through historical experience, institutional development and intergroup relations. Issues of national identity are of crucial importance for the overall security of a society, as it represents a key component of societal security. Societal security implies the capacity of a society to maintain its basic values, structures and patterns of collective life in conditions of potential or real threats (Bjelajac i Filipović 2020, 177–182). A preserved and legally protected identity contributes to social cohesion, trust in institutions and the stability of the legal order, which are key prerequisites for an effective security policy. Conversely, the threat to identity, whether through institutional discrimination or the consequences of security crises, can lead to the deepening of social conflicts and the weakening of internal security. Consequently, the relationship between security and identity must be based on legal balance, where it represents one of the key challenges of modern legal systems and the foundation for further analysis of

the protection of family identity in the conditions of modern security challenges. In such a normative and security context, identity appears in law in two ways, as a value that requires protection, but also as a category that can be affected by state security interventions. This is precisely why the relationship between security and identity has become one of the central issues of contemporary legal theory and practice, because every measure aimed at protecting public and national security simultaneously has consequences for the personal, family and collective identity of the individual. In this sense, the task of law is not to absolutize security, but to ensure, through the principles of legality, proportionality and legal certainty, that the preservation of security does not lead to the erosion of the basic identity structures of society.

Illustratively, the case law of European and national courts shows how the modern legal order balances the requirements of security and the protection of identity rights within the framework of family life. In the case of *Oliari and Others v. Italy*, the Court found that the state has a positive obligation to legally recognize same-sex relationships, because such a gap in the legal framework prevents legal certainty and continuity of family relationships and directly violates Article 8 of the European Convention on Human Rights (the right to respect for private and family life) (European Convention on Human Rights [ECHR] 1950). This judgment shows that, in the contemporary legal order, the identity of the family as the basic social community is not just a sociological phenomenon, but a legal value whose preservation and institutional protection are expected from the member states of the Council of Europe (Evropski sud za ljudska prava [ESLJP] 2015).

In the case U-I-68/16, the Constitutional Court of the Republic of Slovenia found that a legal provision that treats different categories of families (based on marital status or sexual orientation) unequally in asylum procedures constitutes discrimination and directly affects the right to family life within the meaning of Article 8 of the ECHR. The Court, in accordance with international standards, emphasised that family relations are protected regardless of the formal marital status of family members (European Database of Asylum Law [EDAL] 2016). In this way, the demand for equal treatment of different forms of family communities goes beyond the framework of individual protection of rights and gains broader significance in the context of legal certainty

and predictability of state action. From the perspective of security analysis, inclusive legal frameworks that reduce the risk of institutional marginalization of certain social groups contribute to the preservation of social cohesion, which is one of the indirect prerequisites for long-term social stability. In the case AP 1031/04 of 26 April 2005, paragraph 22, published in the Official Gazette of Bosnia and Herzegovina, No. 48/05, which concerned the use of intercepted private communications (telephone conversations and other records), the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina found that such measures did not violate the right to private and family life, as they were in accordance with the law and necessary in a democratic society for the sake of common security. In this case, the court found that the interference with the right to private and family life was justified, since it was based on a legitimate security objective and implemented in accordance with the principle of proportionality (Ustavni sud Bosne i Hercegovine n.d.). Such a model of balancing between the requirements of state security and the protection of identity rights indicates the complexity of assessing proportionality in the application of security measures that affect the sphere of family life.

FAMILY IDENTITY AS AN OBJECT OF SECURITIZATION

In line with the theoretical approach of securitization, developed within the Copenhagen School, security is considered in this paper as a discursive and political process in which a certain referent object is presented as existentially threatened. Referent objects do not have to be limited to the territorial state, but can also include social groups, institutions or value systems, with threats being constructed through political and institutional discourse (Buzan, Weaver and de Wilde 1998). In contemporary security studies, the process of securitization no longer refers exclusively to the state, territory, or political institutions, but also encompasses social spheres that have traditionally been viewed as private and depoliticized. In this expanded understanding of security, the family and family identity increasingly become implicit objects of security policies, especially in the context of the intensified fight against terrorism and other transnational threats.

This process involves a shift in the boundaries between the public and the private, with family relations, patterns of socialization, and identity practices being subjected to security rationality. A concrete expression of this expansion of the security discourse is represented by cases of radicalization, which show that a new, previously non-existent intertwining of family law mechanisms and counter-terrorism policies is occurring, whereby the family is transformed into a space for preventive security action by the state (Ahdash 2018, 391). Within the framework of securitization theory, key components of the process that enable a particular phenomenon or social process to be constructed as a security threat can be analytically distinguished. The acceptance of such a narrative by the relevant audience is a prerequisite for legitimizing the application of exceptional measures that go beyond the scope of ordinary political action (Lipovac, Đurić, i Paraušić 2022, 107). In the domain of family life, these measures can manifest themselves through increased supervision of guardians, the obligation of educational and social institutions to report indicators of potential radicalization in children, and even through legal precedents for the temporary removal of children from a family environment that is categorized as risky for security reasons. It is in this context that the securitization of family identity does not necessarily take place through the explicit norming of the family as a security problem, but rather through a range of indirect mechanisms, including communication surveillance, preventive profiling, and institutional mapping of social networks. In this way, the family ceases to be exclusively a space of privacy and autonomy, and becomes part of a broader security discourse in which individual and collective identities are assessed through the prism of potential risk. Within this broader theoretical framework, although historically it has been primarily linked to the state and its security apparatus, the contemporary understanding of security also encompasses broader social dimensions, including political, social and identity aspects. It is precisely within the framework of the fight against terrorism that this expanded approach gains additional momentum, as preventive security measures, justified by the need to protect society as a whole, are increasingly reflected in everyday life and the stability of social relations (Sretović, Talijan, i Beriša 2016, 85). In this context, family identity, understood as a set of enduring relationships, norms and

practices that ensure the continuity and security of the individual, is exposed to reinterpretation in accordance with the security priorities of the state, thereby gradually including family communities in the broader security discourse.

The securitization of family identity indicates the way in which the security discourse in contemporary societies is extended to the micro-level of social relations, with family communities positioned as indirect but significant security referents within counterterrorism policies.

TERRORISM AS A SECURITY CHALLENGE TO PRESERVING IDENTITY AND SOCIAL SECURITY

In contemporary security theory, terrorism is not viewed solely as a physical act of violence, but as a strategically designed political and communication act aimed at a wider social audience. As Bruce Hoffman points out, terrorism is designed to produce far-reaching psychological consequences beyond the immediate victim or target (Hoffman 2017), which indicates that its primary effect is directed at perception, fear and collective consciousness, and not just at material destruction. Terrorist violence is a deliberately designed form of action whose purpose is to provoke a sense of insecurity and distrust in the ability of the state to guarantee security among the targeted population, while at the same time functioning as a means of symbolic communication aimed at shaping political perceptions, deepening social polarization and influencing the formation of collective identities (Stevanović i Đurđević 2020, 130). Relying on mechanisms of social categorization and group identification, within the framework of social identity¹ theory, terrorist organizations seek to reinforce the “us-them” dichotomy, appropriating religious, ethnic, or ideological narratives and presenting themselves as their authentic representatives. This strategy aims to alter the perception of boundaries between groups and create a sense of existential threat.² In this way, radical actions are justified as a

¹ On the mechanisms of social categorization and group identity formation (see Tajfel and Turner 1979).

² On the construction of existential threat and the process of securitization (see Buzan, Wæver, and Wilde 1998).

defense of collective identity. Identity in this process becomes a means of mobilization and an instrument for justifying extreme actions.

Terrorism can be understood as one of the violent forms of extremism (Jugović i Živaljević 2021, 438). Although extremism does not necessarily lead to terrorist acts, it represents an ideological basis in which pluralism and institutional mechanisms for conflict resolution are rejected. According to program-goal orientation, extremism can be classified into ideological (extreme left and right), ethno-separatist and religious extremism (Đorić 2021, 60), whereby terrorism appears as a radicalized and violent strategy of action within these frameworks.

However, it is scientifically more accurate to speak of an attempt to impose an interpretive framework, rather than a complete redefinition of the identity of entire communities. The effects of terrorist activity depend on the domain of societal security, i.e. the ability of society to preserve its essential character under the threat of change. In conditions of successful securitization of certain groups, there is an institutional and media reinforcement of the threat narrative, which often results in the stigmatization of communities that have nothing to do with violence. At the same time, in some cases there is a counter-effect, i.e. the consolidation of internal cohesion and the strengthening of resistance to extremist interpretations of identity, which can be explained through the psychology of radicalization and the modeled “stairway to terrorism” (Moghaddam 2005, 161–169).³ This shows that extremist narratives do not operate universally, but rather their effects are conditioned by the prior identity, social and cognitive characteristics of individuals and groups. At the family level, this dynamic produces a double risk, illustrating how radicalization and extremist narratives penetrate beyond the individual to the closest social unit. First, the process of radicalization of an individual can lead to the disruption of primary social ties and the reconfiguration of loyalties, with the

³ Moghaddam uses the “staircase to terrorism” model, which is a metaphor for a building with multiple levels/floors, to illustrate the gradual psychological process of radicalization of an individual. The individual progresses through levels/floors from the ground floor – dominated by perceptions of injustice and a sense of relative deprivation, through the search for solutions and directing aggression at the “enemy” (first–second level/floor), to accepting the moral justification of terrorist organizations and mobilizing into them (third–fourth level/floor), all the way to training and committing terrorist acts (fifth level/floor) (see Moghaddam 2005).

extremist organization taking on the role of an alternative reference group. This can cause psychological consequences such as increased anxiety, fear and feelings of insecurity among family members. Second, in conditions of moral panic and security hypersensitivity, individual families may be collectively labeled as “at risk”, leading to the erosion of their social identity, increased social distance, and exposure to discrimination. Such collective stigmatization further intensifies social polarization and creates conditions that increase vulnerability to extremist influences.

Terrorism is a very complex concept, and at the same time subjective, extremely burdened, emotionally and politically charged, the meaning of which depends primarily on the political ideology, program and even the culture to which the person belongs (Bursać 2023, 8). It is precisely this complexity that allows terrorism to be seen as an instrument of destabilization of collective identity, which requires an interdisciplinary approach that integrates security, sociological and psychological perspectives. This framework points to a key feedback loop, that state security strategies are not neutral, but rather influence individual and group responses. In this way, research is directed towards the complex dynamics between the need for physical protection and the preservation of social identity, indicating that excessive or inappropriate securitization can have counter-effects on the stability of society. The securitization of identity and the “preventive state” represent concrete applications of this principle in practice. One of the significant challenges to preserving family identity is the process of securitization, by which state institutions declare certain identity features such as clothing style, religious beliefs or ethnic origin as a potential security threat. In the fight against terrorism, states often apply measures that directly intrude on the “core” of family privacy. In this context, the principle of proportionality is key, which requires that state measures be adequate and necessary in relation to the real threat they seek to prevent. The application of this principle implies that interventions must not unnecessarily restrict the fundamental rights and freedoms of individuals and communities, nor jeopardize privacy, family relations and social identity. In this way, a balance is sought between ensuring security and preserving legitimate freedoms. Going beyond this principle can produce paradoxical security effects: instead of greater

protection, it leads to the erosion of legal certainty, a deepening of the gap between the state and citizens, and the disintegration of social cohesion (Zedner 2009, 116–143).

In this way, the securitization of identity and the application of preventive measures are not just a legal or political challenge, but represent a complex social-structural phenomenon. They profoundly affect perceptions of justice, shape the way individuals and communities respond to state policies, and can reinforce feelings of stigmatization. Such interventions, if not carefully targeted and proportionate to the actual threat, risk undermining internal community cohesion, weakening social ties, and leading to unintended security counter-effects.

IMPACT ON SOCIAL SECURITY AND FAMILY COHESION

Social security, as we have already mentioned, implies the capacity of society to maintain its basic values, structures and patterns of collective life in conditions of potential or real threats (Bjelajac i Filipović 2020, 177–182). Social security, as we have already mentioned, implies the capacity of society to maintain its basic values, structures and patterns of collective life in conditions of potential or real threats.

Radical social changes can encourage the family to withdraw into a protective sphere, thereby weakening its role in social and political socialization, while at the same time strengthening parallel identities between the family and the state, which reduces social integration and indirectly threatens societal security (Čičkarić 2005, 300). At the heart of this dynamic is the fact that the preservation of family identity is a key prerequisite for the success of any counterterrorism strategy. As the primary social unit, a stable family acts as a crucial factor in social resilience, as it builds a specific identity shield, especially when state counterterrorism strategies threaten its cohesion (Slavković i Slavković 2023, 32). Rather than being merely a passive object of state protection, the family functions as an active mechanism of early prevention, the first social filter that can recognize and neutralize the initial stages of cognitive radicalization. Investing in the strength of family ties and

strengthening family social capital, as well as preserving mutual trust between the private sphere and state institutions, directly contributes to security, acting as a natural barrier that prevents an individual from replacing emotional emptiness or a sense of injustice with destructive extremist narratives.

At the same time, carelessly targeted or disproportionate preventive measures can have the opposite effect. Instead of increasing the level of protection, they often lead to the erosion of legal certainty and the weakening of internal social ties. When the state apparatus begins to view the community exclusively through the prism of risk, the family loses its protective function and itself becomes a space of anxiety. Such paradoxical security effects not only make social integration more difficult, but also reinforce the feeling of isolation that extremist groups skillfully use for recruitment. In this way, the violation of societal security directly results from the weakening of family values; a family that feels persecuted can no longer be a guarantor of stability, but rather becomes a vulnerable point of the social order, and the family is the basic unit of society that plays a key role in its stable functioning (Joksić i Rajaković 2020, 44). Therefore, the securitization of identity and the implementation of preventive measures must be strictly proportionate, carefully targeted and based on respect for human dignity. Only by preserving social cohesion and protecting the family environment can a state ensure long-term resilience to terrorism. Security, in its full sense, is not achieved only through repression, but by strengthening those social structures that provide the individual with a sense of belonging and protection, and the family is an irreplaceable factor in this process.

DIGITAL DIMENSION: SURVEILLANCE AND THE RISK OF EROSION OF FAMILY PRIVACY

The fight against terrorism in the 21st century is inextricably linked to technological progress, with the focus of security apparatuses significantly shifting towards the digital sphere. The introduction of mass data collection (Big Data) and the use of algorithms for recognizing behavioral patterns are introducing new dynamics into the relationship between the state and the family. In modern society,

marked by the rapid development and comprehensive application of digital technologies in the family, professional and public spheres, the issues of personal data protection and data flow management are gaining special importance and a new normative and security dimension, since the same technologies simultaneously enable early recognition of potential risks and serve as an important mechanism of preventive security (Čović 2020, 674). However, the problem arises in situations where algorithmic analysis, due to a high degree of abstraction and reliance on predefined patterns, isolates individual digital activities from their actual social and family context and interprets them as potential security risks, although they may not have such a meaning in themselves. In this way, algorithms shape new forms of political authority, because they determine which information and which actors become visible in the security assessment process, while the mechanisms of such filtering themselves are inaccessible to direct verification and understanding by analysts (Kaufmann, Egbert, and Leese 2019, 687). At the same time, awareness of the existence of digital surveillance can influence the behavior of individuals and family communities, encouraging self-restraint and adaptation of digital practices in order to avoid potential institutional attention. As Lyon points out, contemporary surveillance becomes routine and embedded in everyday life, thereby gradually shaping behavior and perceptions of privacy (Lyon 2018). In this context, the erosion of privacy occurs not only through direct legal prohibitions, but also through technological determinism that forces the individual to voluntarily give up parts of his or her own identity for the sake of apparent security. In such conditions, individuals can develop subtle forms of self-restraint, namely, avoiding certain topics, Internet searches, or expressing opinions, not because there is a specific repression, but due to the awareness that the digital trace may be the subject of analysis. However, technology itself does not necessarily lead to the erosion of family privacy. The key issue lies in the way it is implemented. If digital surveillance measures are clearly legally defined, transparent and proportionate to the real security threat, modern digital tools can act as a protection without violating fundamental rights. Conversely, when surveillance becomes imprecise, overbroad or insufficiently controlled, it undermines the trust between citizens and institutions and justifies criticism from privacy advocates,

who point to the risks of abuse (Mihaila and Mihaila 2023, 220), discriminatory effects and structural biases of certain technological solutions. At the family level, the digital dimension of security can influence the way identity is built and internal communication. The family, by its social function, should remain a space for the free exchange of opinions and the formation of value attitudes. If the digital context produces a sense of constant assessment or potential suspicion, there is a risk that this spontaneous communication will be reduced. This raises the question of the balance between preventive security and the preservation of the private sphere as a prerequisite for societal cohesion.

In this regard, digital securitization does not necessarily pose a threat, but it does require particular normative sensitivity. Only if it is based on the principle of proportionality, institutional oversight and respect for human dignity can it contribute to strengthening security without weakening family cohesion. Otherwise, even unintended effects can lead to gradual alienation, which could in the long term affect the societal resilience that the state seeks to protect.

CONCLUSION

The conducted research confirmed the basic thesis of the paper: the protection of family identity in the contemporary security context is not only a matter of individual privacy, but a fundamental prerequisite for preserving societal security and the stability of the legal order. The shift in the security paradigm from a focus on the state to the individual and their identity structures requires a sophisticated approach from state institutions in which security and human rights are not opposing interests, but complementary elements of public order.

The analysis of terrorism as a strategy of symbolic communication and mechanisms of securitization has shown that radical narratives often try to fill the social and emotional gaps created by the weakening of primary communities. In this context, a stable and legally protected family represents an identity shield and a natural mechanism for early prevention of radicalization. Any state action, especially in the field of preventive surveillance and counterterrorism measures, must be strictly guided by the principle of proportionality. Carelessly calibrated

measures can lead to stigmatization, erosion of trust and the formation of parallel identities, thereby fundamentally weakening social cohesion. In the digital era, the challenges of surveillance and algorithmic profiling require a high level of normative sensitivity. The results of the analysis indicate that the application of modern technological solutions in the field of security must be accompanied by clear mechanisms of legal control and transparency, in order to avoid negative consequences for the family environment and identity stability.

The protection of family identity is a strategic element of a security culture in which the state and citizens jointly participate in preserving the stability of society. Strengthening legal certainty, respecting family integrity and accumulating social capital within the private sphere are not an obstacle to the effectiveness of the security system, but rather its strongest support. States that affirm the individual and protect the integrity of their primary community within their security strategies show greater potential for building long-term resilience to the complex challenges of the modern era.

REFERENCES

- Ahdash, Fatima. 2018. "The interaction between family law and counter-terrorism: a critical examination of the radicalisation cases in the family courts." *Child and Family Law Quarterly* 30: 389–414.
- Bjelajac, Željko, i Aleksandar Filipović. 2020. „Uticaj kulture ‘probuđenosti’ na bezbednost Centralne i Istočne Evrope.” *Politika nacionalne bezbednosti* 19 (2): 175–193. DOI: 10.22182/pnb.1922020.8.
- Brady, Erika. 2024. "Future security threats arising from the UK's deprivation of citizenship: a model to understand the human rights-securityrisk landscape." *Critical studies on terrorism* 17 (3): 757–785. DOI: 10.1080/17539153.2024.2373857.
- Bursać, Boris. 2023. *Politikološka analiza terorističkih organizacija u Rusiji u XIX veku*. Leposavić: Institut za srpsku kulturu Priština – Leposavić.
- Buzan, Barry, Ole Weaver, and Jaap de Wilde. 1998. *Security: A New Framework for Analysis*. Colorado: Lynne Rienner Publishers.

- Čičkarić, Lilijana. 2005. „Teorijsko-hipotetički okvir za istraživanje političke socijalizacije u porodici.” *Sociološki pregled* 39 (3): 291–307. DOI: 10.5937/socpreg0503291C.
- Čović, Ana. 2020. „Pravo na privatnost i zaštita ličnih podataka u doba pandemija COVID-19.” *Sociološki pregled* 54 (3): 670–697. DOI: 10.5937/socpreg54-27284.
- Čorić, Dragana. 2011. „Novi minuti posvećeni Radbruhovoj formuli.” *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu* 45 (3): 635–645. DOI: 10.5937/zrpfns45-0102C.
- Dorić, Marija. 2021. *Ekstremizam i nova realnost: svet u doba koronavirusa*. Beograd: Institut za političke studije.
- European Database of Asylum Law [EDAL]. 2016. “Slovenia – Constitutional Court of the Republic of Slovenia, 16 June 2016, Judgment U-I-68/16, Up-213/15.” *European Database of Asylum Law*. Last accessed January 20, 2026. <https://www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/slovenia-constitutional-court-republic-slovenia-16-june-2016-judgment-u-i-6816-21315>.
- European Court of Human Rights [ECHR]. 1950. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. *European Court of Human Rights*. Last accessed January 2, 2026. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG.
- Evropski sud za ljudska prava [ESLJP]. 2015. *Pregled prakse Evropskog suda za ljudska prava u 2015. godini. Evropski sud za ljudska prava*. Poslednji pristup 20. januar 2026. <https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/overview-2015-bos>.
- Hoffman, Bruce. 2017. *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press.
- Joksić, Ivan, i Vesna Rajaković. 2020. “Family as a factor of socialization and resocialization.” *Pravo – teorija i praksa* 37 (4): 42–54. DOI: 10.5937/ptp2004042J.
- Jugović, Aleksandar, i Dragan Živaljević. 2021. „Pojmovni i konceptualni pristupi radikalizaciji kao procesu razvoja nasilnog ekstremizma.” *Sociološki pregled* 55 (2): 436–457. DOI: 10.5937/socpreg55-31516.
- Kaufmann, Mareile, Simon Egbert, and Matthias Leese. 2019. “Predictive policing and the politics of patterns.” *The British Journal of Criminology* 59 (3): 674–692. DOI: 10.1093/bjc/azy060.

- Kekić, Dalibor. 2004. „Kultura bezbednosti u savremenim shvatanjima bezbednosti.” *Međunarodni problemi* 56 (2–3): 1–21. DOI: 10.2298/MEDJP0403221K.
- Kostić, Mladen. 2016. „Koncept bezbednosti.” *Vojno delo* 68 (7): 68–84. DOI: 10.5937/vojdelo1607068K.
- Košarac, Biserka. 2023. „Stavovi mladih u Republici Srpskoj o braku, porodici i roditeljstvu.” *Napredak* 4 (1): 83–92. DOI: 10.5937/napredak4-42889.
- Lipovac, Milan, Slađana Đurić, i Ana Paraušić. 2022. „Akademska tematizacija sekuritizacije u urbanom prostoru.” U *Urbana bezbednost i urbani razvoj*, ur. Svetlana Stanarević i Aleksandra Đukić, 105–113. Beograd: Univerzitet u Beogradu Fakultet bezbednosti.
- Lyon, David. 2018. *The Culture of Surveillance: Watching as a Way of Life*. Cambridge: Polity Press.
- Mihaila, Carmen Oana, and Mircea Mihaila. 2023. “Video surveillance and artificial Intelligence: how does it affect privacy and intellectual property rights?” *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu* 62 (100): 189–222. DOI: 10.5937/zrpfno-48197.
- Moghaddam, Fathali. 2005. “The Staircase to Terrorism: A Psychological Exploration.” *American Psychologist* 60 (2): 161–169. DOI: 10.1037/0003-066X.60.2.161.
- Slavković, Ana, i Vukan Slavković. 2023. „Vaspitanje adolescenata u vreme rijaliti program ai tabloidnog novinarstva – zakonska regulative.” *Sinteze* (23): 29–39. DOI: 10.5937/sinteze12-40589.
- Sretović, Dragutin, Miroslav Talijan, i Hatidža Beriša. 2016. „Savremeni concept bezbednosti.” *Vojno delo* 68 (1): 73–101. DOI: 10.5937/vojdelo1601073S.
- Stajić, Ljubomir, Nenad Radivojević, i Vladan Mirković. 2017. „Neki aspekti politike unutrašnje bezbednosti kao elementa strategije nacionalne bezbednosti Republike Srbije.” *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu* (4): 1325–1342. DOI: 10.5937/zrpfns1-16569.
- Stevanović, Miroslav, i Dragan Đurđević. 2020. „Uloga i značaj računarske forenzike u suzbijanju terorizma.” *Megatrend revija* 17 (1): 129–142. DOI: 10.5937/MegRev2001129S.

- Subotić, Milovan. 2025. „Konfrontirajući identiteti na Balkanu kao bezbednosni izazov.” *Politika nacionalne bezbednosti* 30 (3): 23–48. DOI: 10.5937/pnb30-58582.
- Tomanović, Smiljka, i Dragan Stanojević. 2024. *Sociologija porodičnog života*. Beograd: Filozofski fakultet.
- Trajković, Marko. 2004. „O normativnosti prava Hansa Kelzena.” *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu* 45: 221–240.
- Ustavni sud Bosne i Hercegovine. n.d. „Miješanje u privatni i porodični život.” *Ustavni sud Bosne i Hercegovine*. Last accessed January 21, 2026. <https://www.ustavisud.ba/sr/mijesanje-u-obiteljski-zivot>.
- Zedner, Lucia. 2009. *Security*. London: Routledge.

Марина Мијатовић*

*Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић,
Република Србија*

Борис Бурсаћ**

*Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић,
Република Србија*

ЗАШТИТА ПОРОДИЧНОГ ИДЕНТИТЕТА У УСЛОВИМА САВРЕМЕНИХ БЕЗБЕДНОСНИХ ИЗАЗОВА

Резиме

Заштита породичног идентитета представља сложено правно питање које обухвата скуп вредности, односа и обележја кроз које се остварује континуитет породичног живота, лични и колективни идентитет њених чланова, као и њихова правна и социјална сигурност. У условима савремених безбедносних изазова, који се одликују повећаном институционалном интервенцијом, технолошким развојем и трансформацијом појма безбедности, заштита породичног идентитета добија посебан значај. Рад полази од становишта да безбедност не представља искључиво инструмент државне контроле, већ и правну вредност чија је суштина у обезбеђивању услова за очување основних елемената личног и породичног идентитета. Посебна пажња посвећена је савременим безбедносним изазовима, укључујући и тероризам, као феномену који кроз идентитетске наративе и институционалне одговоре директно утиче на социјеталну и унутрашњу безбедност, као и на заштиту породичног идентитета. Циљ рада је да укаже на значај правне сигурности као предуслова за заштиту породичног идентитета и да допринесе теоријској и нормативној расправи о односу између безбедности и породичних права у савременом правном поретку. Анализа показује да непропорционалне

* Имејл адреса: marina.mijatovic@gmail.com; ORCID: 0000-0003-4370-7690.

** Имејл адреса: boris.bursac89@gmail.com; ORCID: 0009-0002-0654-5186.

безбедносне мере и прекомерна секјуритизација могу довести до слабљења породичне кохезије и нарушавања идентитетских структура, док правна сигурност, поштовање људских права и доследна примена принципа пропорционалности представљају кључне предуслове за очување породичног идентитета у савременом безбедносном окружењу.

Кључне речи: идентитет, безбедност, људска права, породица, правна сигурност, тероризам.

* This paper was received on February 9, 2026, and accepted for publication at the Editorial Board meeting on May 12, 2026.

Марина Мијатовић*

*Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић,
Република Србија*

Борис Бурсаћ**

*Институт за српску културу, Приштина-Лепосавић,
Република Србија*

ЗАШТИТА ПОРОДИЧНОГ ИДЕНТИТЕТА У УСЛОВИМА САВРЕМЕНИХ БЕЗБЕДНОСНИХ ИЗАЗОВА

Сажетак

Заштита породичног идентитета представља сложено правно питање које обухвата скуп вредности, односа и обележја кроз које се остварује континуитет породичног живота, лични и колективни идентитет њених чланова, као и њихова правна и социјална сигурност. У условима савремених безбедносних изазова, који се одликују повећаном институционалном интервенцијом, технолошким развојем и трансформацијом појма безбедности, заштита породичног идентитета добија посебан значај. Рад полази од становишта да безбедност не представља искључиво инструмент државне контроле, већ и правну вредност чија је суштина у обезбеђивању услова за очување основних елемената личног и породичног идентитета. Посебна пажња посвећена је савременим безбедносним изазовима, укључујући и тероризам, као феномену који кроз идентитетске наративе и институционалне одговоре директно утиче на социјеталну и унутрашњу безбедност,

* Имејл адреса: marina.mijatovic@gmail.com; ORCID: 0000-0003-4370-7690.

** Имејл адреса: boris.bursac89@gmail.com; ORCID: 0009-0002-0654-5186.

као и на заштиту породичног идентитета. Циљ рада је да укаже на значај правне сигурности као предуслова за заштиту породичног идентитета и да допринесе теоријској и нормативној расправи о односу између безбедности и породичних права у савременом правном поретку. Анализа показује да непропорционалне безбедносне мере и прекомерна секуритизација могу довести до слабљења породичне кохезије и нарушавања идентитетских структура, док правна сигурност, поштовање људских права и доследна примена принципа пропорционалности представљају кључне предуслове за очување породичног идентитета у савременом безбедносном окружењу.

Кључне речи: идентитет, безбедност, људска права, породица, правна сигурност, тероризам.

УВОД

Савремени безбедносни изазови све чешће преиспитују традиционалне границе између јавне и приватне сфере, доводећи до редеофинисања односа између државе, појединца и породице. Дуго доминантно схватање безбедности, у чијем је средишту била држава као примарни и готово искључиви референтни објекат заштите, постепено уступа место сложенијем концепту у којем појединац заузима све значајнију позицију. Ова трансформација не представља пуку промену фокуса, већ подразумева суштинско преиспитивање садржаја и значења кључних појмова безбедносне теорије. Померање тежишта ка појединцу условљава другачије разумевање безбедносних потреба, претњи и механизма заштите, који више нису искључиво везани за опстанак државе, већ и за очување основних људских вредности и идентитета. У том контексту, појављује се и појам културе безбедности, који се у савременим анализама често представља као нови елемент безбедносне парадигме. Ипак, ова синтагма не представља потпуно нов концепт, већ добија своје пуно значење тек онда када се безбедност сагледава кроз призму појединца и његове улоге у друштву. Култура безбедности, тако схваћена, обухвата систем вредности, ставова и образаца понашања који доприносе разумевању безбедности као заједничке одговорности, а не искључиво као домена државних институција. Постављањем

појединца у центар безбедносних разматрања, култура безбедности постаје инструмент повезивања институционалних механизма заштите са свакодневним животом и идентитетским оквиром грађана. На тај начин, она представља важну спону између нормативних решења и њихове практичне примене, доприносећи јачању поверења у институције и укупној стабилности безбедносног система (Кекић 2004, 2). У том процесу, безбедност се више не може посматрати искључиво као питање заштите државе и њених институција, већ као сложен друштвено-правни концепт који обухвата и услове за очување личног и породичног идентитета. Управо у том ширем разумевању безбедности отвара се простор за анализу заштите породичног идентитета као правно релевантне вредности.

Породични идентитет, иако није изричито дефинисан као самостална правна категорија у позитивном праву, представља аналитички појам који обједињује елементе личног идентитета, породичног живота, културног и социјалног континуитета, као и стабилности породичних односа. За потребе овог рада, породични идентитет се може одредити као скуп вредности, породичних односа, образаца понашања, осећаја припадности и правно заштићених елемената породичног живота који обезбеђују континуитет породичне заједнице и омогућавају њеним члановима очување личног, социјалног и културног идентитета. Идеолошке поједностављене формулације, нарочито о породици као наводно непроменљивој основној јединици друштва и искључивом уточишту појединца у условима савремених криза, показују изузетну отпорност у нормативним и политичким наративима. Неретко се овакве одреднице користе као аргументациони оквир у формулисању јавних политика, при чему се сложеност породичних односа и њихова стварна улога у савременим друштвима своди на идеолошки прихватљиве, али су аналитички недовољно утемељене. Са становишта политиколошке и безбедносне анализе, породица се не може посматрати искључиво као приватна или морална категорија, већ као институционални актер који ступа у интеракцију са државом, правним поретком и безбедносним системом. У том смислу, породица функционише као специфичан механизам друштвене регулације и преноса вредности, али и као простор у којем се одражавају ефекти јавних политика, нарочито оних које се односе на безбедност и социјалну стабилност

(Tomanović i Stanojević 2024). У том смислу, заштита породичног идентитета ослања се на постојеће уставне и међународноправне механизме, али истовремено захтева њихово систематско тумачење. Право на поштовање приватног и породичног живота, гарантовано је уставним нормама, као и чланом 8. Европске конвенције о људским правима – ЕКЉП (*European Convention on Human Rights – ECHR*) и представља основни нормативни оквир у коме се породични идентитет штити.

Безбедносни проблеми савременог доба, укључујући тероризам, организовани криминал, масовне миграције, ванредна стања и дигиталне претње, довели су до проширења овлашћења државе и интензивирања њене интервенције у области која је традиционално сматрана приватном. Савремени безбедносни амбијент обележен је чињеницом да државе више не могу јасно раздвојити изворе угрожавања на искључиво унутрашње или спољне, будући да се већина безбедносних претњи јавља у хибридним и међусобно повезаним облицима. Деловање недржавних актера, терористичких група, као и последице масовних миграција, пандемијских криза и сл., захтевају од државе да свој систем националне безбедности организује као јединствен, функционалан систем, са јасно дефинисаним сегментима спољне и унутрашње безбедности (Stajić, Radivojević i Mirković 2017, 1334–1335). Нормативно посматрано, кључни изазов у функционисању система унутрашње безбедности огледа се у успостављању равнотеже између ефикасности безбедносних мера и очувања Уставом гарантованих права и слобода. Свака интервенција државе у приватну сферу, укључујући и мере које могу имати посредан или непосредан утицај на породични живот и породични идентитет, мора бити заснована на закону, усмерена ка легитимном циљу и ограничена принципом пропорционалности. Овакав државни наратив о унутрашњој безбедности има значајну улогу у обликовању јавног дискурса и перцепције безбедносних претњи, не само на националном већ и на ширем међународном плану, при чему се његово формулисање често доводи у везу са потребом стратешких приоритета и мера предвиђених у оквиру националних безбедносних стратегија (Brady 2024, 765). Посебно је значајно истаћи да безбедност у правном смислу не може бити схваћена искључиво као основ за ограничење права, већ и као позитивна обавеза државе да обезбеди услове за њихово ефективно

остваривање. Заштита породичног идентитета подразумева не само уздржавање државе од неоправданог мешања, већ и предузимање активних мера ради спречавања угрожавања породичних односа у условима безбедносне нестабилности. У том контексту, принцип пропорционалности представља кључни инструмент за оцену оправданости безбедносних мера које утичу на породични идентитет.

Предмет рада је анализа односа између савремених безбедносних политика и заштите породичног идентитета као правно и друштвено релевантне вредности. Циљ рада је да испита на који начин савремени безбедносни изазови, посебно тероризам, процеси секуритизације и дигитални надзор, утичу на очување породичног идентитета, као и да укаже на значај правне сигурности и принципа пропорционалности у успостављању равнотеже између безбедности и заштите породичног живота.

Овај рад заснива се на квалитативној теоријско-аналитичкој методологији, карактеристичној за савремена политиколошка истраживања у области безбедносних студија. Анализа се ослања на концепте критичких безбедносних студија и теорије секуритизације, са циљем сагледавања начина на који савремене безбедносне политике, посебно у контексту борбе против тероризма, утичу на трансформацију друштвених институција и идентитетских образаца. Нормативни правни оквир користи се као аналитички инструмент за разумевање политичких последица безбедносних интервенција, а не као примарни предмет истраживања. Фокус рада усмерен је на интерпретацији дискурзивних и институционалних пракси које породицу и породични живот позиционирају као релевантан безбедносни референт, чиме се отвара простор за интердисциплинарно разматрање односа између безбедности, идентитета и друштвене кохезије.

БЕЗБЕДНОСТ И ИДЕНТИТЕТ

Појам безбедности у савременом правном и политиколошком дискурсу превазилази уско схватање заштите државе од спољних војних претњи и све чешће се дефинише као свеобухватан систем мера усмерених на заштиту појединца, друштвених група и основних вредности правног поретка. У најширем

смислу, безбедност се може дефинисати као стање заштићености појединца и заједнице од ризика и претњи које угрожавају живот, физички и психолошки интегритет, као и основне услове друштвеног функционисања (Kostić 2016, 68). У том контексту, идентитет се појављује као једна од кључних вредности чије је очување непосредно повезано са питањима безбедности, нарочито у условима сложених и вишеслојних савремених ризика. У правној теорији, безбедност се традиционално повезује са појмом правне сигурности. Густав Радбрух (*Gustav Radbruch*), који је живот посветио проналаску решења у сукобу између правне сигурности и правде, означио је правну сигурност као један од темељних елемената идеје права, истичући да право мора бити стабилно, предвидиво и доступно како би могло да испуни своју заштитну функцију (Ćorić 2011, 643). Слично томе, Ханс Келзен (*Hans Kelsen*) је безбедност правног поретка видео у његовој нормативној кохерентности и ефикасности, односно у способности државе да обезбеди поштовање правних норми. Келзен је у свом теоријском приступу посебно инсистирао на значају правних норми и њиховом хијерархијском поретку, будући да је без јасног разумевања хијерархије норми немогуће ни теоријски анализирати, а још мање доследно имплементирати и употребити позитивно право (Trajković 2004, 267). Из оваквог схватања можемо закључити да безбедност није искључиво питање силе, већ пре свега питање институционалне стабилности што произилази из уређености и доследној примени позитивног права.

Идентитет, са друге стране, представља сложен појам који обухвата личну, породичну, културну и правну димензију. У правном смислу, идентитет подразумева скуп обележја која омогућавају појединцу и групи да буду препознати и заштићени у оквиру правног поретка. Одређене димензије идентитета, посебно оне које су обележене осећајем трајне угрожености, могу представљати снажан извор друштвених конфликта. Идентитети се при томе обликују кроз конкретна искуства и интеракције, односно, групе које су изложене присили или насиљу, развијају склоност ка нормализацији оштрих облика понашања унутар сопствених редова, док друге групе доживљавају искључиво као насилне и непријатељске (Subotić 2025, 28). Повезивање безбедности и идентитета постаје нарочито изражено у савременим условима, које карактеришу масовне миграције, оружани

конфликти ниског интензитета, тероризам, као и унутрашње безбедносне кризе. Према подацима УНХЦР (*United Nations High Commissioner for Refugees – UNHCR*), број присилно расељених лица у свету је у последњој деценији премашио 110 милиона, што је директно утицало на дезинтеграцију породичних и заједничких идентитета. У таквим околностима, безбедносне политике држава често подразумевају мере које могу имати далекосежне последице по очување идентитета, укључујући ограничења кретања, надзор и интервенције у приватну сферу. Породица се у савременим друштвима препознаје као једна од темељних друштвених вредности, али њено функционисање није изоловано, већ је трајно условљено доминантним културним и вредносним обрасцима у оквиру којих се обликује. Управо унутар породице формира се специфичан систем вредности који омогућава њену унутрашњу кохезију, континуитет и стабилност, али и преношење друштвено релевантних норми на појединце (Кошарас 2023, 84). Полазећи од тога, правна теорија све чешће истиче да идентитет не може бити сведен искључиво на социолошку или културолошку категорију, већ да представља правно релевантну вредност од посебног значаја за очување друштвеног поретка. Још је Алексис де Токвил (*Alexis de Tocqueville*) указивао да стабилност друштва у значајној мери зависи од очувања „природних облика заједништва”, међу којима породица заузима централно место. У савременом правном оквиру, ова мисао добија додатну нормативну снагу кроз уставне и међународноправне стандарде који породични и лични идентитет штите као саставне елементе људског достојанства. Из перспективе националне безбедности, идентитет се све чешће препознаје као фактор отпорности друштва. Формирање друштвеног, националног и културног идентитета представља сложен и дугорочан процес који подразумева постепено обликовање вредности, норми и осећаја припадности кроз историјско искуство, институционални развој и међугрупне односе. За опште безбедносно стање једног друштва од пресудног су значаја питања националног идентитета, будући да он представља кључну компоненту социјеталне безбедности. Социјетална безбедност подразумева капацитет друштва да одржи своје основне вредности, структуре и обрасце колективног живота у условима потенцијалних или реалних угрожавања (Bjelajac i Filipović 2020, 177–182). Очуван и правно заштићен идентитет доприноси социјалној кохезији,

поверењу у институције и стабилности правног поретка, што су кључни предуслови ефикасне безбедносне политике. Насупрот томе, угрожавање идентитета, било кроз институционалну дискриминацију или кроз последице безбедносних криза, може довести до продубљивања друштвених конфликта и слабљења унутрашње безбедности. Сходно томе, однос безбедности и идентитета мора бити заснован на правној равнотежи, где иста представља један од кључних изазова савремених правних система и темељ за даљу анализу заштите породичног идентитета у условима савремених безбедносних изазова. У таквом нормативном и безбедносном контексту, идентитет се у праву појављује двоструко, као вредност која захтева заштиту, али и као категорија која може бити погођена безбедносним интервенцијама државе. Управо зато однос између безбедности и идентитета постаје једно од централних питања савремене правне теорије и праксе, јер свака мера усмерена на заштиту јавне и националне безбедности истовремено производи последице по лични, породични и колективни идентитет појединца. У том смислу, задатак права није да апсолутизује безбедност, већ да кроз принципе законитости, пропорционалности и правне сигурности обезбеди да очување безбедности не доведе до ерозије основних идентитетних структура друштва.

Илустративно, судска пракса европских и националних судова показује на који начин се у савременом правном поретку балансирају захтеви безбедности и заштите идентитетских права у оквиру породичног живота. У предмету *Олиари и други против Италије (Oliari and Others v. Italy)*, Суд је утврдио да држава има позитивну обавезу да правно призна односе истополног партнера, јер таква празнина у правном оквиру онемогућава правну сигурност и континуитет породичних односа и директно долази до повреде члана 8. Европске конвенције о људским правима (право на поштовање приватног и породичног живота). Ова пресуда показује да, у савременом правном поретку, идентитет породице као основне социјалне заједнице није само социолошки феномен, већ правна вредност чије се очување и институционална заштита очекују од држава чланица Савета Европе (Evropski sud za ljudska prava [ESLJP] 2015).

У предмету У-I-68/16, Уставни суд Републике Словеније је оценио да законска одредба која третира различите категорије

породица (по основу брачног статуса или сексуалне оријентације) на неједнак начин у поступцима азила представља дискриминацију и да директно утиче на право на породични живот у смислу члана 8. ЕКЉП. Суд је, у складу са међународним стандардима, нагласио да су породични односи заштићени без обзира на формални брачни статус чланова породице (European Database of Asylum Law [EDAL] 2016). На тај начин, захтев за једнаким третманом различитих облика породичних заједница превазилази оквир индивидуалне заштите права и добија шири значај у контексту правне сигурности и предвидљивости државног поступања. Из перспективе безбедносне анализе, инклузивни правни оквири који смањују ризик институционалне маргинализације појединих друштвених група доприносе очувању социјалне кохезије, што представља један од индиректних предуслова дугорочне друштвене стабилности. У предмету АП 1031/04 од 26. априла 2005. став 22. објављен у „Сл. гласнику Босне и Херцеговине” бр. 48/05, који се односио на употребу пресретнутих приватних комуникација (телефонских разговора и других записа), Уставни суд Босне и Херцеговине утврдио је да такве мере нису повредиле право на приватни и породични живот, јер су биле у складу са законом и неопходне у демократском друштву ради заједничке безбедности. У овом предмету суд је оценио да је мешање у право на приватни и породични живот било оправдано, будући да је засновано на легитимном безбедносном циљу и спроведено у складу са принципом пропорционалности (Ustavni sud Bosne i Hercegovine n.d.). Такав модел балансирања између захтева државне безбедности и заштите идентитетских права указује на сложеност процене пропорционалности у примени безбедносних мера које захватају сферу породичног живота.

ПОРОДИЧНИ ИДЕНТИТЕТ КАО ОБЈЕКАТ СЕКУРИТИЗАЦИЈЕ

У складу са теоријским приступом секуритизације, развијеним у оквиру Копенхашке школе, безбедност се у овом раду разматра као дискурзивни и политички процес у којем се одређени референтни објекат представља као егзистенцијално угрожен. Референтни објекти не морају бити ограничени на територијалну државу, већ могу обухватати и друштвене

групе, институције или системе вредности, при чему се претње конструишу кроз политички и институционални дискурс (Buzan, Weaver and de Wilde 1998). У савременим безбедносним студијама процес секуритизације више се не односи искључиво на државу, територију или политичке институције, већ обухвата и друштвене сфере које су традиционално посматране као приватне и деполитизоване. У том проширеном поимању безбедности, породица и породични идентитет све чешће постају имплицитни објекти безбедносних политика, нарочито у условима појачане борбе против тероризма и других транснационалних претњи. Овај процес подразумева померање граница између јавног и приватног, при чему се породични односи, обрасци социјализације и идентитетске праксе подвргавају безбедносној рационалности. Конкретан израз оваквог проширења безбедносног дискурса представљају случајеви радикализације, који показују да долази до новог, до тада непостојећег преплитања породичноправних механизма и контратерористичких политика, при чему се породица трансформише у простор превентивног безбедносног деловања државе (Ahdash 2018, 391). У оквиру теорије секуритизације могу се аналитички разликовати кључне компоненте процеса које омогућавају да се одређена појава или друштвени процес конструише као безбедносна претња. Прихватање таквог наратива од стране релевантне публике представља предуслов за легитимисање примене изузетних мера које излазе из оквира уобичајеног политичког деловања (Lipovac, Đurić i Paraušić 2022, 107). У домену породичног живота, ове мере се могу манифестовати кроз појачан надзор над старатељима, обавезу образовних и социјалних установа да пријављују индикаторе потенцијалне радикализације код деце, па чак и кроз правне преседане привременог одузимања деце из породичног окружења које је безбедносно категорисано као ризично. Управо у том контексту, секуритизација породичног идентитета не одвија се нужно кроз експлицитно нормирање породице као безбедносног проблема, већ кроз низ индиректних механизма, укључујући надзор комуникација, превентивно профилисање и институционално мапирање социјалних мрежа. На тај начин породица престаје да буде искључиво простор приватности и аутономије, а постаје део ширег безбедносног дискурса у којем се индивидуални и колективни идентитети процењују кроз

призму потенцијалног ризика. У том ширем теоријском оквиру, иако је историјски била превасходно везана за државу и њен безбедносни апарат, савремено схватање безбедности обухвата и шире друштвене димензије, укључујући политичке, социјалне и идентитетске аспекте. Управо у оквиру борбе против тероризма, овај проширени приступ добија додатну динамику, јер се превентивне безбедносне мере, оправдаване потребом заштите друштва у целини, све чешће одражавају на свакодневни живот и стабилност друштвених односа (Sretović, Talijan i Beriša 2016, 85). У том контексту, породични идентитет, схваћен као скуп трајних односа, норми и пракси које обезбеђују континуитет и сигурност појединца, бива изложен реинтерпретацији у складу са безбедносним приоритетима државе, чиме се породичне заједнице постепено укључују у шири безбедносни дискурс.

Секуритизација породичног идентитета указује на начин на који се безбедносни дискурс у савременим друштвима проширује на микро-ниво друштвених односа, при чему се породичне заједнице позиционирају као посредни, али значајни безбедносни референти у оквиру контратерористичких политика.

ТЕРОРИЗАМ КАО БЕЗБЕДНОСНИ ИЗАЗОВ ОЧУВАЊУ ИДЕНТИТЕТА И СОЦИЈЕТАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

У савременој безбедносној теорији тероризам се не посматра искључиво као физички чин насиља, већ као стратегијски осмишљен политички и комуникациони акт усмерен ка широј друштвеној публици. Како истиче Брус Хофман (*Bruce Hoffman*), тероризам је осмишљен тако да произведе далекосежне психолошке последице изван непосредне жртве или мете (Hoffman 2017) што указује да је његов примарни ефекат усмерен на перцепцију, страх и колективну свест, а не само на материјалну деструкцију. Терористичко насиље представља намерно осмишљен облик деловања чија је сврха да се код циљаног становништва изазове осећај несигурности и неповерења у способност државе да гарантује безбедност, док истовремено функционише као средство симболичке комуникације усмерено на обликовање политичких перцепција, продубљивање друштвене поларизације и утицај на формирање колективних идентитета (Stevanović i Đurđević 2020,

130). Ослањајући се на механизме социјалне категоризације и групне идентификације, у оквирима теорије социјалног идентитета,¹ терористичке организације настоје да појачају дихотомију „ми-они”, присвајајући религијске, етничке или идеолошке наративе и представљајући себе као њихове аутентичне заступнике. Оваква стратегија има за циљ да измени перцепцију граница између група и да створи осећај егзистенцијалне угрожености.² На тај начин се радикални поступци оправдавају као одбрана колективног идентитета. Идентитет у овом процесу постаје средство мобилизације и инструмент за оправдавање екстремних акција.

Тероризам се може разумети као један од насилних облика испољавања екстремизма (Југовић и Џивалјевић 2021, 438). Иако екстремизам не мора нужно довести до терористичког деловања, он представља идеолошку основу у којој се одбацују плурализам и институционални механизми решавања конфликта. Према програмско-циљној оријентацији, екстремизам се може класификовати на идеолошки (екстремна левица и десница), етносепаратистички и религијски екстремизам (Ђогић 2021, 60), при чему се тероризам појављује као радикализована и насилна стратегија деловања унутар ових оквира.

Ипак, научно је прецизније говорити о покушају наметања интерпретативног оквира, а не о потпуној редефиницији идентитета читавих заједница. Ефекти терористичког деловања зависе од домена социјеталне безбедности, односно способности друштва да очува свој суштински карактер под претњом промена. У условима успешне секуритизације одређених група долази до институционалног и медијског појачавања наратива претње, што често резултира стигматизацијом заједница које немају везе са насиљем. Истовремено, у појединим случајевима јавља се и контраефекат, односно, консолидација унутрашње кохезије и јачање отпора екстремистичкој интерпретацији идентитета, што се може објаснити кроз психологију радикализације и моделирану

¹ О механизмима социјалне категоризације и формирања групног идентитета видети Tajfel and Turner 1979.

² О конструкцији егзистенцијалне претње и процесу секуритизације видети Buzan, Wæver and Wilde 1998.

„степеницу ка тероризму” (Moghaddam 2005, 161–169).³ Ово показује да екстремистички наративи не делују универзално, већ су њихови ефекти условљени претходним идентитетским, социјалним и когнитивним карактеристикама појединаца и група. На нивоу породице, ова динамика производи двоструки ризик, илуструјући како радикализација и екстремистички наративи продиру изван индивидуалног до најближе социјалне јединице. Прво, процес радикализације појединца може довести до прекида примарних социјалних веза и реконфигурације лојалности, при чему екстремистичка организација преузима улогу алтернативне референтне групе. Ово може изазвати психолошке последице као што су пораст анксиозности, страха и осећаја несигурности међу члановима породице. Друго, у условима моралне панике и безбедносне хиперсензитивности, поједине породице могу бити колективно означене као „ризичне”, што доводи до ерозије њиховог социјалног идентитета, повећања социјалне дистанце и изложености дискриминацији. Таква колективна стигматизација додатно појачава друштвену поларизацију и ствара услове који повећавају рањивост на екстремистичке утицаје.

Тероризам је врло сложен појам, а истовремено и субјективан, крајње оптерећен, емоционално и политички набијен, чије значење зависи пре свега од политичке идеологије, програма па чак и културе којој особа припада (Bursać 2023, 8). Управо оваква сложеност омогућава да тероризам буде посматран као инструмент дестабилизације колективног идентитета, што захтева интердисциплинарни приступ који интегрише безбедносне, социолошке и психолошке перспективе. Овај оквир указује на кључну повратну спрегу, државне безбедносне стратегије нису неутралне, већ утичу на појединачне и групне реакције. На тај начин се истраживање усмерава ка сложеној динамици између потребе за физичком заштитом и очувања

³ Могадам користи модел „степенице ка тероризму” који представља метафору зграде са више нивоа/спратова како би илустровао постепени психолошки процес радикализације појединца. Појединац пролази кроз нивое/спратове од почетног нивоа (*ground floor*) – где доминирају перцепције неправде и осећај релативне депривације, преко трагања за решењима и усмеравања агресије на „непријатеља” (први–други ниво/спрат), до прихватања моралне оправданости терористичких организација и мобилизације у њих (трећи–четврти ниво/спрат), све до обуке и извршења терористичких аката (пети ниво/спрат) (видети Moghaddam 2005).

социјалног идентитета, указујући да претерана или неприкладна секуритизација може имати контраефекте на стабилност друштва. Секуритизација идентитета и „превентивна држава” представљају конкретну примену овог принципа у пракси. Један од значајних изазова за очување породичног идентитета представља процес секуритизације, којим државне институције одређена обележја идентитета као што су начин одевања, верска уверења или етничко порекло проглашавају за могућу безбедносну претњу. У оквиру борбе против тероризма, државе често примењују мере које директно задиру у „нуклеус” породичне приватности. У овом контексту, кључан је принцип пропорционалности, који захтева да државне мере буду адекватне и неопходне у односу на стварну претњу коју настоје да спрече. Примена овог принципа подразумева да интервенције не смеју непотребно ограничавати основна права и слободе појединаца и заједница, нити угрозити приватност, породичне односе и социјални идентитет. На тај начин се тежи равнотежи између обезбеђивања безбедности и очувања легитимних слобода. Прекорачење овог принципа може произвести парадоксалне безбедносне ефекте: уместо веће заштите, оно доводи до ерозије правне сигурности, продубљивања јаза између државе и грађана, и дезинтеграције социјалне кохезије (Zedner 2009, 116–143).

На овај начин, секуритизација идентитета и примена превентивних мера нису само правни или политички изазов, већ представљају сложен социјално-структурни феномен. Оне дубоко утичу на перцепцију правде, обликују начин на који појединци и заједнице реагују на државне политике и могу појачати осећај стигматизације. Такве интервенције, ако нису пажљиво усмерене и пропорционалне стварној претњи, ризикују да наруше унутрашњу кохезију заједнице, ослабе социјалне везе и доведу до непредвиђених контраефеката у области безбедности.

УТИЦАЈ НА СОЦИЈЕТАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ И ПОРОДИЧНУ КОХЕЗИЈУ

Социјетална безбедност, као што смо већ поменули, подразумева капацитет друштва да одржи своје основне вредности, структуре и обрасце колективног живота у условима потенцијалних или реалних угрожавања (Bjelajac i Filipović 2020,

177–182). Када антитерористичке политике и мере секуритизације доведу до тога да одређене породице осете искљученост из правног поретка, сумњу према држави или колективну стигматизацију, јавља се ризик од формирања паралелних идентитета.

Радикалне друштвене промене могу подстаћи повлачење породице у заштитну сферу, чиме се слаби њена улога у друштвеној и политичкој социјализацији, а истовремено јачају паралелни идентитети између породице и државе, што умањује друштвену интеграцију и индиректно угрожава социјеталну безбедност (Ћићковић 2005, 300). У средишту ове динамике налази се чињеница да очување породичног идентитета представља кључни предуслов за успех сваке антитерористичке стратегије. Као примарна социјална јединица, стабилна породица делује као одлучујући фактор друштвене отпорности, јер изграђује специфичан идентитетски штит, нарочито када државне антитерористичке стратегије угрожавају њену кохезију (Slavković i Slavković 2023, 32). Уместо да буде само пасивни објекат државне заштите, породица функционише као активни механизам ране превенције. Она је први социјални филтер који може препознати и неутралисати почетне фазе когнитивне радикализације. Инвестирање у чврстину породичних веза и јачање породичног социјалног капитала као и очување међусобног поверења између приватне сфере и државних институција директно доприноси безбедности, делујући као природна брана која спречава појединца да емоционалну празнину или осећај неправде замени деструктивним екстремистичким наративима.

Истовремено, непажљиво усмерене или непропорционалне превентивне мере могу имати дијаметрално супротан ефекат. Уместо да повећају степен заштите, оне често доводе до ерозије правне сигурности и слабљења унутрашњих социјалних веза. Када државни апарат почне да посматра заједницу искључиво кроз призму ризика, породица губи своју заштитну функцију и сама постаје простор анксиозности. Такви парадоксални безбедносни ефекти не само да отежавају социјалну интеграцију, већ учвршћују осећај изолације који екстремистичке групе вешто користе за регрутацију. На тај начин, нарушавање социјеталне безбедности директно произилази из слабљења породичних вредности, породица која се осећа прогоњеном више не може бити гарант стабилности, већ постаје рањива тачка друштвеног поретка, а

породица је основна јединица друштва која има кључну улогу у његовом стабилном функционисању (Joksić i Rajaković 2020, 44). Због тога, секуритизација идентитета и примена превентивних мера морају бити строго пропорционалне, пажљиво таргетиране и утемељене на поштовању људског достојанства. Само кроз очување социјалне кохезије и заштиту породичног амбијента држава може осигурати дугорочну отпорност на тероризам. Безбедност, у свом пуном смислу, не постиже се само репресијом, већ снажењем оних друштвених структура које појединцу пружају осећај припадности и заштите, а породица је у том процесу незаменљив фактор.

ДИГИТАЛНА ДИМЕНЗИЈА: НАДЗОР И РИЗИК ЕРОЗИЈЕ ПОРОДИЧНЕ ПРИВАТНОСТИ

Борба против тероризма у 21. веку нераскидиво је повезана са технолошким напретком, при чему се фокус безбедносних апарата значајно померио ка дигиталној сфери. Увођење масовног прикупљања података (*Big Data*) и употреба алгоритама за препознавање образаца понашања уносе нову динамику у однос између државе и породице. У савременом друштву, обележеном убрзаним развојем и свеобухватном применом дигиталних технологија у породичној, професионалној и јавној сфери, питања заштите личних података и управљања њиховим протоком добијају посебан значај и нову нормативну и безбедносну димензију, будући да исте технологије истовремено омогућавају рано препознавање потенцијалних ризика и служе као важан механизам превентивне безбедности (Čović 2020, 674). Међутим, проблем настаје у ситуацијама када алгоритамска анализа, услед високог степена апстракције и ослањања на унапред дефинисане обрасце, издваја поједине дигиталне активности из њиховог стварног друштвеног и породичног контекста и интерпретира их као потенцијалне безбедносне ризике, иако саме по себи не морају имати такво значење. На тај начин алгоритми обликују нове облике политичке ауторитативности, јер одређују које информације и који актери постају видљиви у процесу безбедносне процене, док су сами механизми таквог филтрирања недоступни непосредној провери и разумевању од стране аналитичара (Kaufmann, Egbert, and Leese 2019, 687). Истовремено, свест о постојању дигиталног

надзора може утицати на понашање појединаца и породичних заједница, подстичући самоограничавање и прилагођавање дигиталних пракси у циљу избегавања потенцијалне институционалне пажње. Како истиче Лион, савремени надзор постаје рутински и уграђен у свакодневицу, чиме постепено обликује понашање и перцепцију приватности (Lyон 2018). У овом контексту, ерозија приватности не наступа само кроз директне правне забране, већ кроз технолошки детерминизам који појединца приморава на добровољно одрицање од делова сопственог идентитета ради привидне безбедности. У таквим условима, појединци могу развити суптилне облике самоограничавања, и то, избегавање одређених тема, интернет претрага или изражавања ставова, не зато што постоји конкретна репресија, већ услед свести да дигитални траг може бити предмет анализе. Ипак, сама технологија не мора нужно довести до ерозије породичне приватности. Кључно питање лежи у начину њене примене. Уколико су мере дигиталног надзора јасно правно дефинисане, транспарентне и сразмерне стварној безбедносној претњи, савремени дигитални алати могу деловати у функцији заштите без нарушавања основних права. Насупрот томе, када надзор постане непрецизан, прекомерно широк или недовољно контролисан, он нарушава поверење између грађана и институција и оправдава критике заговорника приватности, који указују на ризике од злоупотребе (Mihaila and Mihaila 2023, 220), дискриминаторних ефеката и структурних пристрасности појединих технолошких решења. На нивоу породице, дигитална димензија безбедности може утицати на начин изградње идентитета и унутрашње комуникације. Породица би, по својој социјалној функцији, требало да остане простор слободне размене мишљења и формирања вредносних ставова. Уколико дигитални контекст произведе осећај сталне процене или потенцијалне сумње, постоји ризик да се ова спонтана комуникација редукује. Тако се отвара питање равнотеже између превентивне безбедности и очувања приватне сфере као предуслова социјеталне кохезије.

С тим у вези, дигитална секуритизација не представља нужно претњу, али захтева посебну нормативну осетљивост. Само уколико је заснована на принципу пропорционалности, институционалном надзору и поштовању људског достојанства, она може допринети јачању безбедности без слабења породичне

кохезије. У супротном, чак и ненамерни ефекти могу довести до постепеног отуђења, што би дугорочно могло утицати на социјеталну отпорност коју држава настоји да заштити.

ЗАКЉУЧАК

Сprovedено истраживање потврдило је основну тезу рада: заштита породичног идентитета у савременом безбедносном контексту није само питање индивидуалне приватности, већ фундаментални предуслов очувања социјеталне безбедности и стабилности правног поретка. Прелазак безбедносне парадигме са фокуса на државу ка појединцу и његовим идентитетским структурама захтева од државних институција софистициран приступ у којем безбедност и људска права нису супротстављени интереси, већ комплементарни елементи јавног поретка.

Анализа тероризма као стратегије симболичке комуникације и механизма секуритизације показала је да радикални наративи често покушавају да попуне социјалне и емоционалне празнине настале услед слабљења примарних заједница. У том контексту, стабилна и правно заштићена породица представља идентитетски штит и природни механизам ране превенције радикализације. Свако државно деловање, посебно у области превентивног надзора и антитерористичких мера, мора се строго водити принципом пропорционалности. Непажљиво калибрисане мере могу довести до стигматизације, ерозије поверења и формирања паралелних идентитета, чиме се суштински слаби социјална кохезија. У дигиталној ери, изазови надзора и алгоритмичког профилисања захтевају висок ниво нормативне осетљивости. Резултати анализе указују да примена савремених технолошких решења у области безбедности мора бити праћена јасним механизмима правне контроле и транспарентности, како би се избегле негативне последице по породични амбијент и идентитетску стабилност.

Заштита породичног идентитета је стратешки елемент културе безбедности у којој држава и грађани заједнички учествују у очувању стабилности друштва. Јачање правне сигурности, поштовање породичног интегритета и акумулација социјалног капитала унутар приватне сфере нису препрека ефикасности безбедносног система, већ његов најјачи ослонац. Државе које у оквиру својих безбедносних стратегија афирмишу појединца

и штите интегритет његове примарне заједнице показују већи потенцијал за изградњу дугорочне отпорности на комплексне изазове савременог доба.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Ahdash, Fatima. 2018. "The interaction between family law and counter-terrorism: a critical examination of the radicalisation cases in the family courts." *Child and Family Law Quarterly* 30: 389–414.
- Bjelajac, Željko, i Aleksandar Filipović. 2020. „Uticaj kulture „probuđenosti” na bezbednost Centralne i Istočne Evrope.” *Politika nacionalne bezbednosti* 19 (2): 175–193. DOI: 10.22182/pnb.1922020.8.
- Brady, Erika. 2024. "Future security threats arising from the UK's deprivation of citizenship: a model to understand the human rights-security risk landscape." *Critical Studies on Terrorism* 17 (3): 757–785. DOI: 10.1080/17539153.2024.2373857.
- Bursać, Boris. 2023. *Politikološka analiza terorističkih organizacija u Rusiji u XIX veku*. Leposavić: Institut za srpsku kulturu Priština – Leposavić.
- Buzan, Barry, Ole Weaver, and Jaap de Wilde. 1998. *Security: A New Framework for Analysis*. Colorado: Lynne Rienner Publishers.
- Čičkarić, Liliјana. 2005. „Teoriјsko-hipotetički okvir za istraţivanje političke sociјalizacije u porodici.” *Sociološki pregled* 39 (3): 291–307. DOI: 10.5937/socpreg0503291C.
- Čović, Ana. 2020. „Pravo na privatnost i zaštita ličnih podataka u doba pandemija COVID-19.” *Sociološki pregled* 54 (3): 670–697. DOI: 10.5937/socpreg54-27284.
- Ćorić, Dragana. 2011. „Novi minuti posvećeni Radbruhovoj formuli.” *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu* 45 (3): 635–645. DOI: 10.5937/zrpfns45-0102C.
- Đorić, Marija. 2021. *Ekstremizam i nova realnost: svet u doba koronavirusa*. Beograd: Institut za političke studije.
- European Database of Asylum Law [EDAL]. 2016. "Slovenia – Constitutional Court of the Republic of Slovenia, 16 June 2016, Judgment U-I-68/16, Up-213/15." *European Database of Asylum Law*. Last accessed January 20, 2026. <https://www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/slovenia-constitutional-court-republic-slovenia-16-june-2016-judgment-u-i-6816-21315>.

- Council of Europe. n.d. "Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms." *Council of Europe*. Last accessed January 2, 2026. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG.
- Evropski sud za ljudska prava [ESLJP]. 2015. *Pregled prakse Evropskog suda za ljudska prava u 2015. godini. Evropski sud za ljudska prava*. Poslednji pristup 20. januar 2026. <https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/overview-2015-bos>.
- Hoffman, Bruce. 2017. *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press.
- Joksić, Ivan, i Vesna Rajaković. 2020. "Family as a factor of socialization and resocialization." *Pravo – teorija i praksa* 37 (4): 42–54. DOI: 10.5937/ptp2004042J.
- Jugović, Aleksandar, i Dragan Živaljević. 2021. „Pojmovni i konceptualni pristupi radikalizaciji kao procesu razvoja nasilnog ekstremizma.” *Sociološki pregled* 55 (2): 436–457. DOI: 10.5937/socpreg55-31516.
- Kaufmann, Mareile, Simon Egbert, and Matthias Leese. 2019. "Predictive policing and the politics of patterns." *The British Journal of Criminology* 59 (3): 674–692. DOI: 10.1093/bjc/azy060.
- Kekić, Dalibor. 2004. „Kultura bezbednosti u savremenim shvatanjima bezbednosti.” *Međunarodni problemi* 56 (2–3): 1–21. DOI: 10.2298/MEDJP0403221K.
- Kostić, Mladen. 2016. „Koncept bezbednosti.” *Vojno delo* 68 (7): 68–84. DOI: 10.5937/vojdelo1607068K.
- Košarac, Biserka. 2023. „Stavovi mladih u Republici Srpskoj o braku, porodici i roditeljstvu.” *Napredak* 4 (1): 83–92. DOI: 10.5937/napredak4-42889.
- Lipovac, Milan, Slađana Đurić, i Ana Paraušić. 2022. „Akademska tematizacija sekuritizacije u urbanom prostoru.” U *Urbana bezbednost i urbani razvoj*, ur. Svetlana Stanarević i Aleksandra Đukić, 105–113. Beograd: Univerzitet u Beogradu Fakultet bezbednosti.
- Lyon, David. 2018. *The Culture of Surveillance: Watching as a Way of Life*. Cambridge: Polity Press.
- Mihaila, Carmen Oana, and Mircea Mihaila. 2023. "Video surveillance and artificial Intelligence: how does it affect privacy and intellectual property rights?" *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu* 62 (100): 189–222. DOI: 10.5937/zrpfno-48197.

- Moghaddam, Fathali. 2005. "The Staircase to Terrorism: A Psychological Exploration." *American Psychologist* 60 (2): 161–169. DOI: 10.1037/0003-066X.60.2.161.
- Slavković, Ana, i Vukan Slavković. 2023. „Vaspitanje adolescenata u vreme rijaliti program ai tabloidnog novinarstva – zakonska regulative.” *Sinteze* (23): 29–39. DOI: 10.5937/sinteze12-40589.
- Sretović, Dragutin, Miroslav Talijan, i Hatidža Beriša. 2016. „Savremeni concept bezbednosti.” *Vojno delo* 68 (1): 73–101. DOI: 10.5937/vojdolo1601073S.
- Stajić, Ljubomir, Nenad Radivojević, i Vladan Mirković. 2017. „Neki aspekti politike unutrašnje bezbednosti kao elementa strategije nacionalne bezbednosti Republike Srbije.” *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu* (4): 1325–1342. DOI: 10.5937/zrpfns51-16569.
- Stevanović, Miroslav, i Dragan Đurđević. 2020. „Uloga i značaj računarske forenzike u suzbijanju terorizma.” *Megatrend revija* 17 (1): 129–142. DOI: 10.5937/MegRev2001129S.
- Subotić, Milovan. 2025. „Konfrontirajući identiteti na Balkanu kao bezbednosni izazov.” *Politika nacionalne bezbednosti* 30 (3): 23–48. DOI: 10.5937/pnb30-58582.
- Tomanović, Smiljka, i Dragan Stanojević. 2024. *Sociologija porodičnog života*. Beograd: Filozofski fakultet.
- Trajković, Marko. 2004. „O normativnosti prava Hansa Kelzena.” *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu* 45: 221–240.
- Ustavni sud Bosne i Hercegovine. n.d. „Miješanje u privatni i porodični život.” *Ustavni sud Bosne i Hercegovine*. Poslednji pristup 21. januar 2026. <https://www.ustavisud.ba/sr/mijesanje-u-obicajski-zivot>.
- Zedner, Lucia. 2009. *Security*. London: Routledge.

Marina Mijatović*

*Institute for Serbian Culture, Priština-Leposavić,
Republic of Serbia*

Boris Bursać**

*Institute for Serbian Culture, Priština-Leposavić,
Republic of Serbia*

PROTECTION OF FAMILY IDENTITY IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY SECURITY CHALLENGES

Resume

The protection of family identity is a complex legal issue that encompasses a set of values, relationships, and characteristics through which the continuity of family life, the personal and collective identity of its members, and their legal and social security are achieved. In the context of contemporary security challenges, characterised by increased institutional intervention, technological development, and the transformation of the concept of security, the protection of family identity gains special importance. The paper starts from the standpoint that security is not exclusively an instrument of state control, but also a legal value whose essence is to ensure the conditions for the preservation of the basic elements of personal and family identity. Special attention is paid to contemporary security challenges, including terrorism, as a phenomenon that, through identity narratives and institutional responses, directly affects societal and internal security, as well as the protection of family identity. The paper aims to highlight the importance of legal certainty as a prerequisite for protecting family identity and to contribute to the theoretical and normative debate on the relationship between security and family rights in the contemporary legal order. The analysis demonstrates that disproportionate security measures and excessive securitisation may weaken family cohesion and erode identity structures. In contrast, legal certainty, respect for human

* E-mail address: marina.mijatovicc@gmail.com; ORCID: 0000-0003-4370-7690.

** E-mail address: boris.bursac89@gmail.com; ORCID: 0009-0002-0654-5186.

rights, and the consistent application of the principle of proportionality are key prerequisites for preserving family identity in the contemporary security environment.

Keywords: identity, security, human rights, family, legal certainty, terrorism.

* Овај рад је примљен 9. фебруара 2026. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 12. маја 2026. године.